

Het welzijn van ouderen vergroten

Meer aandacht, minder zorgkosten!

Hoe gaan gemeenten om met hun nieuwe Wmo-taken? Worden kwetsbare ouderen nog wel voldoende ondersteund? Er is veel veranderd sinds de AWBZ is afgeschaft. De gevolgen ervan worden nu onderzocht, met het doel de levenskwaliteit van ouderen te verbeteren.

TEKST: MARIA AARTS, FOTO: SHUTTERSTOCK

Er is veel veranderd in de zorg. De kostbare AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten) is begin 2015 afgeschaft. De Wmo heeft gemeenten verantwoordelijk gemaakt voor de ondersteuning van kwetsbare mensen. De overheveling van taken gaat gepaard met flinke bezuinigingen. Om de gevolgen ervan in kaart te brengen is Mijinkwaliteitvanleven.nl ontwikkeld. Ouderen, mensen met een chronische ziekte of beperking en hun mantelzorgers kunnen op www.mijinkwaliteitvanleven.nl een vragenlijst invullen. Uit hun antwoorden worden overzichten samengesteld van de gevolgen van de veranderingen. Daarmee kunnen zorg- en welzijnsmanagers hun beleid verbeteren. 'De vragenlijst invullen is vooral ook zinvol voor de deelnemers zelf', benadrukt programmamanager drs. Martine van Huuksloot. 'Het helpt je om te zien wat voor invloed de veranderingen hebben op je leven, en

'De kwaliteitsmeter invullen is een goede voorbereiding op het keukentafelgesprek'

kan leiden tot nieuwe inzichten.' Van Huuksloot hoopt dat niet alleen digibeten hulp zoeken bij het invullen van de enquête. 'Het kan fijn zijn om even gestructureerd over je leven te praten met iemand die een luisterend oor biedt en je ondertussen helpt de kwaliteitsmeter in te vullen. Je praat dan toch over dingen die je misschien niet meer aanroert, omdat je eraan gewend bent geraakt of omdat het nu eenmaal zo is. Samen met je partner, een familielid of een zorgverlener de vragen beantwoorden, kan leiden tot nieuwe oplossingen.'

Zo was het tot voor kort gebruikelijk dat professionals bepalen wat voor zorg iemand nodig heeft. Een vrouw met een gezichtsbeperking had bijvoorbeeld recht op vergoeding van een paar uur huishoudelijke hulp per week. Maar misschien vindt deze mevrouw het helemaal niet nodig dat haar ramen maandelijks worden gezeemd. Ze is misschien blijer met iemand die haar helpt met haar administratie of haar af en toe naar een concert brengt. Van Huuksloot: 'Als deze mevrouw de kwaliteitsmeter samen met haar zoon invult, kan hij ontdekken waaraan zijn moeder behoefte heeft en welk onderdeel daarvan hij eventueel zelf kan invullen.'

PERSOONLIJK OVERZICHT

Deelnemers vullen de vragenlijst anoniem in en ontvangen, vanaf eind mei, een persoonlijk overzicht. Die rapportage kan een prima voorbereiding zijn op een keukentafelgesprek. Van Huuksloot: 'Uit onderzoek blijkt dat ouderen zich overvallen voelen als ze rond de tafel moeten met iemand van de gemeente. De Wmo draait om zelfregie, maar gemeentefunctionarissen lijken soms binnen te komen met een taakstelling, zoals beknibbelen op de huishoudelijke hulp. In zo'n situatie valt het niet mee om op een goede manier aan te geven hoe belangrijk die paar uur huishoudelijke hulp voor jou is. Met de kwaliteitsmeter kun je je op een zelfgekozen moment voorbereiden, samen met iemand die je vertrouwt en die misschien ook aanwezig is bij het keukentafelgesprek.' Om het effect van de veranderingen op de levenskwaliteit te kunnen meten, is het nodig om zo veel mogelijk mensen langere tijd te volgen. Na verloop van tijd krijgen deelnemers daarom het verzoek de vragenlijst opnieuw in te vullen. Van Huuksloot: 'Zo ontstaat een persoonlijk overzicht waarin ook te zien is wat de stappen die iemand heeft gezet hebben opgeleverd.'

KORTERE ZIEKENHUISOPNAMES

Naast teleurstelling over het keukentafelgesprek, blijkt er veel onzekerheid te bestaan over huishoudelijke hulp en de manier waarop gemeentes de vergoeding regelen. Prof. dr. Betty Meyboom-De Jong (75), voorzitter van de ZonMw-commissie Nationaal Programma Ouderenzorg (NPO), noemt het 'buitengewoon lastig te verteren' dat de vele veranderingen in de zorg gepaard gaan met een enorme bezuiniging. 'Maar het biedt gemeenten wél de kans aan de hand van de keukentafelgesprekken welzijn gestructureerd op de kaart te zetten. De rechter heeft bovendien geoordeeld dat het ongeoorloofd is om toegekende ondersteuning, zoals het recht op huishoudelijke hulp, zonder keukentafelgesprek stop te zetten. Ik ben blij met deze uitspraak, die gemeentelijke willekeur tegengaat.'

Het NPO is in 2008 opgezet om de zorg voor en het welzijn van kwetsbare ouderen te verbeteren. Van een aantal projecten zijn ondertussen resultaten bekend. In de hoop dat beleidsmakers ze oppikken, worden effectieve onderdelen er nu uitgelicht. Zoals de Transmurale Zorgbrug, een experiment van het Academisch Medisch Centrum

Zorg verandert

Zorg Verandert is een vierjarig (verander)programma dat wordt gesteund door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Het programma wordt uitgevoerd via een samenwerkingsverband van twaalf cliënt-, patiënt- en belangenorganisaties, waaronder de PCOB.

Zorg Verandert staat mensen bij in hun zoektocht naar betere, passende oplossingen. Zodat u weet welke zorg of ondersteuning u nodig heeft en hoe u dit regelt. En zodat u uw leven zoveel mogelijk kunt leiden zoals u wilt. Daarnaast heeft Zorg Verandert een belangrijke signaalfunctie. Met ieders verhalen, ervaringen en ideeën wordt in kaart gebracht hoe de veranderingen in de zorg of ondersteuning verlopen. **Kijk op www.pcob.nl/zorgverandert**

‘De combinatie van zorg en welzijn lijkt besparingen op te leveren op het zorgbudget’

(AMC). Meyboom: ‘Van de 75-plussers die uit het ziekenhuis werden ontslagen, bleek een hoog percentage in de daaropvolgende drie maanden te sterven. Hun overlijden kon niet worden gerelateerd aan de aandoening waarvoor ze waren opgenomen, zoals een hart- of longkwaal, maar werd veroorzaakt door een val uit bed of geestelijke aftakeling. Daarom is een project opgezet waarin de wijkverpleegkundige oudere patiënten begeleidt bij het naar huis terugkeren. De wijkverpleegkundige bewaakt zowel de inname van geneesmiddelen als het welzijn van de patiënt. Ouderen blijken zo niet alleen eerder te kunnen worden ontslagen en minder zorg nodig te hebben, maar in de zes weken dat de wijkverpleegkundige op huisbezoek gaat, verhuizen ook minder mensen naar het verpleeghuis. Naast besparingen in de kosten van ziekenhuis- en verpleeghuisopnames, drukt de inzet van de wijkverpleegkundige bovendien de kosten van medicatie en thuiszorg.’

RECHT OP WELZIJN

Aandacht voor de mens, de oudere reduceert dus zorg-

kosten? Meyboom beaamt het voorzichtig: ‘We hebben ontdekt dat je bij hoogbejaarde, kwetsbare ouderen veel energie moet stoppen in het welzijn.’ Onderzoekers van SamenOud, een project in Oost-Groningen, hebben deze conclusie besproken met de zorgverzekeraar. Aanvankelijk was de reactie: “Als mijn zorgkosten verminderen, ben ik niet gerechtigd de besparing in welzijn te stoppen.” Toch heeft de zorgverzekeraar meegewerkt aan de ontwikkeling van een speciaal vergoedingssysteem voor ouderen waarin zorg en welzijn samenvallen. Ouderen in Oost-Groningen worden niet langer gezien als bijvoorbeeld diabetes- of hartpatiënt, maar afhankelijk van hun zorgbehoefte als “robuust”, “kwetsbaar” of “oudere met complexe zorgbehoeften”. Onder die noemer hebben ze, naast recht op ziektekostenvergoedingen, ook recht op vergoedingen voor welzijn. Meyboom: ‘Omdat de combinatie van zorg en welzijn besparingen lijkt op te leveren op het zorgbudget, veronderstellen we dat zorgverzekeraars dit systeem in de toekomst landelijk willen invoeren.’ ●

Meldpunt Ouderenzorg

‘Heb oog voor goede informatievoorziening, bereikbaarheid en zorgvuldige bejegening’. Dat is een van de aanbevelingen van het Nationaal Meldpunt Ouderenzorg (NMO) naar aanleiding van de ruim 2.200 meldingen die binnenkwamen bij het meldpunt tussen 1 december 2014 en 31 maart 2015. Het NMO, opgericht door PCOB, Unie KBO en Omroep MAX, heeft de meldingen gebundeld in een rapport en aangeboden aan beslissers en beleidsmakers op dit terrein.

De andere aanbevelingen in het kort:

- Bepaal vooraf wat het sociale netwerk kan bijdragen
- Wees eerlijk over huishoudelijke hulp en verpleging of verzorging thuis
- Maak echt werk van kwaliteitsverbetering van verpleging en verzorging in instellingen
- Stop de stapeling van kosten en eigen bijdragen die ouderen onevenredig treft
- Overheid, ga echt een (keukentafel)gesprek aan met ouderen

Het hele rapport kunt u nalezen op www.nationaalmeldpuntouderenzorg.nl

Vul zelf de kwaliteitsmeter in of neem een kijkje bij de projecten van het Nationaal Programma Ouderenzorg. Kijk hiervoor op www.beteroud.nl